

С Т А Н О В И Щ Е

за дисертационния труд на Борис Костов
"Развитието на Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС.
Влиянието на външни актьори - НАТО, ООН (1991-2004)"
за присъждане на научната степен "доктор по политология"

Борис Костов е зрял и високо ерудиран социален учен, професионалист - изследовател в областта на политическите науки и компетентен специалист в сферата на международните отношения. Неговият опит като преподавател в специалност "Политология" на СУ "Св. Климент Охридски" и като изследовател го характеризира като един от най-стойностните академични учени и интелектуалци в академичната общност на обществените науки в България.

Темата на дисертационния труд на Б. Костов - "Развитието на общата политика за сигурност и отбрана на ЕС. Влиянието на външни актьори - НАТО, ООН (1991-2004)" носи особена актуалност в периода на кризисно реструктуриране, който преживява ЕС след мигрантската криза от 2015-2016 гг. и в резултат от терористичните актове, осъществяващи се с нарастваща честота в редица европейски градове. Формирането на обща отбранителна стратегия на ЕС и създаването на динамични предпоставки за утвърждаване на ЕС като ключов стратегически играч на международната сцена са приоритети от първостепенно значение за оцеляването и перспективите на европейската интеграция.

Темата за ЕПСО като обект на дисертационно изследване е широка и многопластова, поради което дисертантът успешно е ограничил обхвата на своя анализ върху проблема за влиянието на външни актьори - НАТО и ООН - върху формирането и развитието на ЕПСО. Този аспект на изследваната тема е важен поради няколко ключови фактора, засягащи структурата на сигурността в Европа. В продължение на последните 70 години основната институционална структура за сигурност в Европа е Североатлантическия съюз. През годините на Студената война НАТО осигурява ядрения чадър на САЩ върху Европа и гарантира процесите на нейното обединение, а след рухването на Съветския блок НАТО се разширява и модифицира в многоизмерна система за сигурност на европейския континент. Съществуват много спекулации относно несъвместимостта на НАТО с една обща европейска система за сигурност, включваща в последна сметка и обща европейска армия. Но дали такава несъвместимост наистина съществува и къде бихме могли да търсим многобройните допирни точки между еволюиращия Североатлантически съюз и формиращата се общоевропейска система на отбрана - това са въпроси, чиито отговори стават много по-възможни след запознаването с текста на настоящата дисертация, която конкретно и релефно очертава сферите на взаимодействие и възможните полета на припокриване между общата стратегия на НАТО и институционализирането на европейската отбрана през разглеждания период.

Ценен и интересен е приносът на дисертацията и в анализа на взаимодействията на ЕПСО и ООН в периода, през който мироопазващите операции на ООН претърпяват сериозна метаморфоза, а европейски въоръжени сили излизат на полето на мироопазването с успешни мисии в Африка и Азия.

Дисертационното изследване се базира върху подходящо избрани методи на анализ - исторически институционализъм и сравнителен анализ, качествен контент анализ на програмни документи, политически изявления и интерпретация на казуси.

Изследването е изградено върху логична и традиционна за дисертационна теза структура. В първата глава са разгледани основните теоретични направления в изследванията на сигурността в международните отношения. Б. Костов притежава завидна ерудиция и познаване в детайли на теоретичните направления в международните отношения, както и дълбоко разбиране за процесите на формиране на културата на сигурността и постмодерната европейска държавност. Базисната европейска концепция за сигурност е неотделима от ключовите принципи на европейската интеграция - взаимната зависимост между страните задълбочава партньорските отношения и създава среда на предвидимост и сигурност. Проблемите на европейската сигурност в нашата съвременност произтичат от ограниченията и невъзможността тези принципи на вътрешно взаимодействие и взаимно гарантирана сигурност да се разпространят върху отношенията на ЕС със заобикалящия го свят.

Осмислянето на многообразието от факти и събития във втората глава позволява успешното систематизиране на опитите за интеграция в сферата на отбраната в ранния период от осъществяването на ЕПСО, създаването на втория стълб и практическия процес на изграждане на военния и гражданския потенциал на ЕПСО. Дисертантът е постигнал един трудно достъпен за мнозина изследователи ефект на синтетично разглеждане на процеса на формиране на ЕПСО през призмата на предизвикателства и перспективи, които надхвърлят обозначения в изследването времеви период. Конкретният анализ на постъпателния процес на изграждане на европейската отбрана създава възможности за разбиране на настоящи процеси и явления, които не са пряк обект на изследването, но се извеждат логически в съзнанието на читателя при запознаване с текста и с разгръщането на изследваните процеси във времеви граници, фиксирани в тезата.

Третата глава е посветена на конкретен анализ на въздействието, което трансформиращите се международни организации НАТО и ЕС оказват върху развитието на ЕПСО, което дава възможност за изграждане на общата картина - международния контекст в развитието на политическия и институционален процес на общоевропейската сигурност. Разглежданата проблематика е изключително многообразна, подчинена на детайлите на междуинституционалните взаимодействия и извеждането на общата картина и логиката на развитие на процеса изисква както висока аналитична способност, така и ерудиция, така и интуиция за открояването на съществените, базисните жалони и компоненти за развитие на тезата.

Тезата е успешно защитена, а посочените от автора научни приноси са коректно изложени, дори твърде скромно формулирани. В българската академична литература рядко се срещат примери на успешен многофакторен институционален анализ. Тезата е развита на основата на подробна и детайлно проучена научна литература върху изследваната проблематика. Авторефератът изчерпателно и коректно представя основните компоненти на дисертационната теза и акцентира върху основните елементи в логиката на изложението, представя приносните елементи в тезата.

Предложеният дисертационен труд напълно отговаря и в някои отношения надвишава изискванията за присъждане на научната степен "доктор по политология". Като научен ръководител и член на научното жури давам категорична положителна оценка на разработената дисертационна теза и предлагам на нейният автор Борис Костов да бъде присъдена научната степен "доктор по политология".

Доц., д.с.н. Огнян Минчев